

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 11 czerwca 2009 r. *

W sprawie C-429/07

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Gerechtshof te Amsterdam (Niderlandy) postanowieniem z dnia 12 września 2007 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 17 września 2007 r., w postępowaniu:

Inspecteur van de Belastingdienst

przeciwko

X BV,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, T. von Danwitz, E. Juhász (sprawozdawca),
G. Arestis i J. Malenovský, sędziowie,

* Język postępowania: niderlandzki.

rzecznik generalny: P. Mengozzi,
sekretarz: N. Nanczew, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 18 grudnia 2008 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu spółki X BV przez G.T.K. Meussena, advocaat,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez Y. de Vriesa oraz M. de Gravego, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu włoskiego przez I.M. Braguglię, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez F. Arenę, avvocato dello stato,
- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez A. Bouqueta oraz W. Wilsa, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 5 marca 2009 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- ¹ Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 15 ust. 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 traktatu (Dz.U. 2003, L 1, s. 1).
- ² Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Inspecteur van de Belastingdienst (dyrektorem izby skarbowej, zwanym dalej „Inspecteur”) a spółką X BV, spółką prawa niderlandzkiego z siedzibą w P., w przedmiocie odliczania podatkowego grzywien nakładanych przez Komisję Wspólnot Europejskich za naruszenie wspólnotowych przepisów o ochronie konkurencji.

Ramy prawne

Przepisy wspólnotowe

- ³ Zgodnie z motywem 21 rozporządzenia nr 1/2003:

„Jednolite [spójne] stosowanie reguł konkurencji wymaga również ustalenia sposobu współpracy między sądami państw członkowskich i Komisją. Ma to znaczenie dla

wszystkich sądów państw członkowskich, które stosują art. 81 i 82 traktatu [WE], orzekających w procesach sądowych między podmiotami prywatnymi, orzekających jako organy stosujące prawo w interesie publicznym lub sądy odwoławcze. W szczególności sądy krajowe powinny mieć możliwość zwrócenia się do Komisji z prośbą o informację lub o opinię w sprawach dotyczących stosowania wspólnotowego prawa konkurencji. Komisja i organy ochrony konkurencji państw członkowskich powinny mieć również możliwość przedstawiania pisemnych lub ustnych uwag sądom powołanym do stosowania art. 81 i 82 traktatu. Uwagi te powinny być składane zgodnie z krajowymi przepisami procesowymi i ustaloną praktyką, z uwzględnieniem ochrony praw stron. Dlatego należy podjąć starania mające na celu zapewnienie, że Komisja i organy ochrony konkurencji państw członkowskich są w wystarczającym stopniu informowane o postępowaniach toczących się w sądach krajowych”.

4 Artykuł 15 rozporządzenia nr 1/2003 stanowi:

„Współpraca z sądami krajowymi

1. W postępowaniach dotyczących stosowania art. 81 lub 82 traktatu sądy państw członkowskich mogą prosić Komisję [zwracać się do Komisji] o przekazanie informacji pozostających w jej posiadaniu lub opinii odnośnie do kwestii dotyczących stosowania wspólnotowego prawa konkurencji.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji kopie wszelkich wyroków na piśmie, w których stosowane były art. 81 lub 82 traktatu. Kopie takie dostarczane są niezwłocznie po doręczeniu stronom wyroku na piśmie.

3. Działając z urzędu, organy ochrony konkurencji państw członkowskich mogą przedstawiać pisemne uwagi sądom krajowym własnych państw członkowskich w sprawach dotyczących stosowania art. 81 lub 82 traktatu. Organy te mogą również przedstawiać ustne uwagi sądom krajowym własnych państw członkowskich, o ile sądy te wyrażą na to zgodę. Jeżeli spójne stosowanie art. 81 lub 82 traktatu tego wymaga, Komisja, działając z urzędu, może przedstawiać pisemne uwagi sądom państw członkowskich. Za zgodą właściwego sądu Komisja może również przedstawiać ustne uwagi.

Wyłącznie w celu przygotowania własnych uwag organy ochrony konkurencji państw członkowskich i Komisja mogą zwracać się z wnioskiem do odpowiedniego sądu państwa członkowskiego o przekazanie lub zapewnienie przekazania wszelkich dokumentów koniecznych dla rozstrzygnięcia sprawy.

4. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla szerszych uprawnień do wnoszenia uwag przed sądy [przedstawiania sądom uwag] przyznanych organom ochrony konkurencji państw członkowskich na mocy przepisów prawa tych państw”.

- 5 Zgodnie z pkt 31–35 komunikatu Komisji w sprawie współpracy pomiędzy Komisją a sądami krajowymi w celu stosowania art. 81 i 82 traktatu WE (Dz.U. 2004, C 101, s. 54):

„31. Zgodnie z art. 15 ust. 3 rozporządzenia [nr 1/2003] krajowe organy ochrony konkurencji i Komisja mogą przedstawiać sądowi krajowemu, który ma zastosować art. 81 [WE] lub 82 WE, uwagi dotyczące zagadnień związanych ze stosowaniem tych przepisów. [R]ozporządzenie [to] czyni rozróżnienie pomiędzy uwagami pisemnymi, które krajowe organy ochrony konkurencji oraz Komisja mogą przedstawiać z urzędu, a uwagami ustnymi, które organy te mogą przedstawiać jedynie za zgodą sądu krajowego [...].

32. Rozporządzenie precyzuje, iż Komisja przedstawia uwagi tylko w wypadku, gdy wymaga tego spójne stosowanie art. 81 [WE] lub 82 WE. Ponieważ uwagi te są przedstawiane właśnie z uwagi na spójne stosowanie tych przepisów, Komisja ograniczy swe uwagi do analizy ekonomicznej i prawnej stanu faktycznego sprawy toczącej się przed sądem krajowym.
33. Aby umożliwić Komisji przedstawienie użytecznych uwag, sądy krajowe mogą być wzywane do podania do wiadomości lub przekazania Komisji kopii ogółu dokumentów niezbędnych do oceny sprawy. Zgodnie z art. 15 ust. 3 akapit drugi rozporządzenia [1/2003] Komisja będzie wykorzystywać te dokumenty jedynie w celu przygotowywania swych uwag [...].
34. Ponieważ [wskazane] rozporządzenie nie ustanawia zasad postępowania w sprawie przedstawiania uwag, postępowanie takie toczy się według przepisów procesowych i zwyczajów państw członkowskich. Jeżeli dane państwo członkowskie nie ustanowiło jeszcze zasad takiego postępowania, sąd krajowy powinien rozstrzygnąć, jakie przepisy procesowe mają zastosowanie do przedstawiania uwag w toczącej się przed nim sprawie.
35. Zasady postępowania powinny być zgodne z zasadami, które przytoczono w pkt 10 niniejszego komunikatu. Oznacza to w szczególności, iż zasady postępowania w sprawie przedstawiania uwag dotyczących zagadnień związanych ze stosowaniem art. 81 [WE] lub 82 WE:
- a) powinny być zgodne z ogólnymi zasadami prawa wspólnotowego, a w szczególności z prawami podstawowymi stron postępowania;
 - b) nie mogą nadmiernie utrudniać lub praktycznie uniemożliwiać przedstawiania wskazanych uwag (zasada skuteczności) [...] oraz

- c) nie mogą czynić przedstawiania wskazanych uwag trudniejszym, niż ma to miejsce w wypadku przedstawiania uwag w postępowaniach sądowych, w których stosowane jest równoważne prawo krajowe ([...] zasada równoważności)” [tłumaczenie nieoficjalne].

Przepisy krajowe

- 6 Artykuł 89h Wet houdende nieuwe regels omtrent de economische mededinging (Mededingingswet) [ustawy ustanawiającej nowe przepisy dotyczące konkurencji gospodarczej (ustawy o konkurencji)] z dnia 22 maja 1997 r. (Stb. 1997, nr 242), znowelizowanej na mocy ustawy z dnia 9 grudnia 2004 r. (Stb. 2005, nr 172) (zwanej dalej „ustawą o konkurencji”) stanowi:

„1. W postępowaniu w przedmiocie skargi wniesionej do sądu administracyjnego zarząd [Nederlandse Mededingingsautoriteit (niderlandzkiego urzędu ochrony konkurencji, zwanego dalej „NMa”)] lub Komisja Wspólnot Europejskich mogą, jeżeli nie są stronami w sprawie, przedstawić uwagi pisemne zgodnie z art. 15 ust. 3 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1/2003 w wypadku, gdy zarząd [NMa] lub Komisja Wspólnot Europejskich wyraziły taki zamiar. Sąd może wyznaczyć w tym celu termin. Za zgodą sądu wskazane podmioty mogą także przedstawić uwagi ustne podczas rozprawy.

2. Na żądanie przedstawione na podstawie art. 15 ust. 3 akapit drugi rozporządzenia nr 1/2003 sąd przekazuje zarządowi [NMa] i Komisji Wspólnot Europejskich wszelkie dokumenty, o których mowa w tym przepisie. W terminie wyznaczonym przez sąd strony mogą przedstawić swoje stanowisko w przedmiocie dokumentów, które mają zostać przekazane.

3. W terminie wyznaczonym przez sąd strony mogą odpowiedzieć na uwagi przedstawione przez zarząd [NMa] lub przez Komisję Wspólnot Europejskich. Sąd może zezwolić stronom na wzajemne przedstawienie odpowiedzi na uwagi zgłoszone przez drugą stronę”.

- 7 Wskazany przepis art. 89h dodany został na mocy Wet tot wijziging van de Mededingingswet en van enige andere wetten in verband met de implementatie van EG-verordeningen 1/2003 en 139/2004 [ustawy o zmianie ustawy o konkurencji oraz niektórych innych ustaw w związku z wdrożeniem rozporządzeń (WE) nr 1/2003 i 139/2004] z dnia 30 czerwca 2004 r. (Stb. 2004, nr 345). Z postanowienia odsyłającego wynika, iż uzasadnienie projektu tej ustawy (Kamerstukken II, sesja 2003–2004, 29276, nr 3) zawiera następujące rozważania:

„2.5 Współpraca z sądami krajowymi

Współpraca pomiędzy Komisją a sądami krajowymi określona została w art. 15 oraz w motywie 21 [rozporządzenia nr 1/2003].

[...]

Ustęp 3 tego artykułu stanowi ponadto, iż Komisja i krajowe organy ochrony konkurencji mogą przedstawiać uwagi pisemne i ustne w toku rozpoznawania sprawy przez sąd (*amicus curiae*). Uwagi te mają status opinii, a ich celem jest wspieranie spójnego stosowania przepisów o ochronie konkurencji.

Komisja i krajowe organy ochrony konkurencji zobowiązane są w tym zakresie do przestrzegania niderlandzkich przepisów procesowych. W istocie, w ramach postępowania pomiędzy dwiema stronami sąd jest bierny i ma za zadanie określenie rytmu postępowania. Sąd nie jest ponadto związany opinią Komisji (motyw 21). Nie zostaje więc podważona niezawisłość sądu. Komisja i krajowe organy ochrony konkurencji winny szanować prawa stron i czuwać nad tym, by nie zostały ujawnione niejawne dane dotyczące spraw. Wreszcie, zgodnie z art. 15 ust. 1 rozporządzenia [nr 1/2003] sąd krajowy może żądać, by Komisja przekazała mu informacje lub opinię.

[...]

3.4 Współpraca pomiędzy dyrektorem generalnym NMa, Komisją i sądami

Zgodnie z art. 15 ust. 3 rozporządzenia [nr 1/2003] działając z urzędu, organy krajowe właściwe w zakresie stosowania prawa konkurencji i Komisja mogą przedstawiać uwagi pisemne dotyczące stosowania art. 81 lub 82 traktatu oraz mogą również, za zgodą sądu, przedstawiać uwagi ustne.

Artykuł 15 ust. 1 rozporządzenia [nr 1/2003] stanowi ponadto, iż sąd może zwrócić się do Komisji o przekazanie informacji lub opinii dotyczących stosowania art. 81 i 82 traktatu [...]

Wykonanie art. 15 rozporządzenia [nr 1/2003] następuje przed sądami administracyjnymi poprzez odpowiednie zastosowanie przepisów ustawy o konkurencji (art. 1 część G [ustawy nowelizacyjnej], art. 89h, 89i i 89j [ustawy o konkurencji]), a przed sądami cywilnymi poprzez odpowiednie zastosowanie przepisów Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (kodeksu postępowania cywilnego) (art. III)".

- 8 Artykuł 3.14 Wet Inkomstenbelasting 2001 (ustawy o podatku dochodowym z 2001 r.), zatytułowany „Opłaty ogólne niepodlegające odliczeniu”, w brzmieniu mającym zastosowanie do dochodów osiągniętych w 2002 r. stanowił:

„1. Przy obliczaniu zysku nie podlegają odliczeniu opłaty i koszty związane z następującymi pozycjami:

[...]

- c) grzywny nakładane przez sądy niderlandzkie oraz kwoty zapłacone na rzecz państwa w celu uniknięcia postępowania sądowego w Niderlandach lub w celu spełnienia wymogu związanego z orzeczeniem o odstąpieniu od ukarania, jak również grzywny nakładane przez instytucje Unii Europejskiej oraz grzywny i domiary nakładane na podstawie Algemene wet inzake rijksbelastingen (ustawy ogólnej o podatkach państwowych), Douanewet (ustawy celnej), Coördinatiewet Sociale Verzekering (ujednoliconej ustawy o zabezpieczeniu społecznym), Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (ustawy o sankcjach administracyjnych za naruszanie przepisów ruchu drogowego) oraz Mededingingswet (ustawy o konkurencji);

[...]”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

- 9 Na mocy decyzji Komisji 2005/471/WE z dnia 27 listopada 2002 r. dotyczącej procedury do [zastosowania] art. 81 traktatu WE przeciwko BPB PLC, Gebrüder Knauf Westdeutsche Gipswerke KG, spółce Lafarge SA i Gyproc Benelux NV (sprawa nr COMP/E-1/37.152 — Płyty gipsowe) (Dz.U. 2005, L 166, s. 8) na spółki BPB, Knauf, Lafarge i Gyproc nałożone zostały grzywny w wysokości, odpowiednio: 138,6 mln EUR, 85,8 mln EUR, 249,6 mln EUR oraz 4,32 mln EUR. Grzywny te zostały tymczasowo zapłacone lub zabezpieczone gwarancjami bankowymi.
- 10 Kary nałożone w ten sposób przez Komisję zostały utrzymane w mocy wyrokami Sądu Pierwszej Instancji Wspólnot Europejskich z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawach: T-50/03 Saint-Gobain Gyproc Belgium przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-114*; T-52/03 Knauf Gips przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-115*; T-53/03 BPB przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1333; T-54/03 Lafarge przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-120*. Spółki Knauf i Lafarge złożyły do Trybunału odwołania od wyroków Sądu oddalających ich skargi (sprawy C-407/08 P i C-413/08 P).
- 11 Zanim Sąd wydał powyższe wyroki, jedna z ukaranych spółek, która jak wynika to z akt sprawy, ma siedzibę w Niemczech, a która została przez sąd krajowy określona jako „X KG”, częściowo rozłożyła płatność nałożonej na nią grzywny w ramach grupy swoich spółek zależnych, w tym na jedną ze swych niderlandzkich spółek zależnych, spółkę X BV.

- 12 W dniu 13 marca 2004 r. niderlandzki organ podatkowy skierował do spółki X BV decyzję podatkową w odniesieniu do podatku dochodowego od osób prawnych należnego za rok 2002. Pismem z dnia 8 kwietnia 2004 r. spółka ta złożyła do Inspecteur odwołanie od wskazanej decyzji podatkowej, w którym zaprzeczyła, by grzywna, która została nałożona przez Komisję, a której płatnością spółka dominująca częściowo ją obciążyła, stanowiła grzywnę w rozumieniu art. 3.14 in principio i art. 3.14 ust. 1 lit. c) ustawy o podatku dochodowym z 2001 r., który to przepis nie zezwala, by przy obliczaniu zysku spółki podlegającego opodatkowaniu dokonywać odliczania grzywien nałożonych przez instytucje wspólnotowe. Inspecteur oddalił wskazane odwołanie decyzją z dnia 11 marca 2005 r.
- 13 W dniu 19 kwietnia 2005 r. spółka X BV złożyła skargę do Rechtbank Haarlem (sądu rejonowego w Harlemlu).
- 14 Wyrokiem z dnia 22 maja 2006 r. sąd ten uznał możliwość częściowego odliczenia wskazanej grzywny.
- 15 Inspecteur złożył w dniu 30 czerwca 2006 r. apelację od tego wyroku do Gerechtshof te Amsterdam (sądu okręgowego w Amsterdamzie).
- 16 Komisja, powziąwszy wiadomość o toczącym się sporze z prasy oraz za pośrednictwem krajowych organów ochrony konkurencji, pismem z dnia 15 marca 2007 r. zawiadomiła sąd krajowy, iż zamierza wziąć udział w postępowaniu w charakterze amicus curiae na

mocy art. 15 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 oraz zgodnie z art. 89h ustawy o konkurencji. Ponadto Komisja zażądała, by został wyznaczony w tym celu termin, a także by przekazać jej dokumenty niezbędne do zapoznania się z przedmiotem sporu.

¹⁷ Podczas rozprawy przed Gerechtshof te Amsterdam w dniu 22 sierpnia 2007 r. strony postępowania oraz Komisja zostały wezwane do wypowiedzenia się, czy ich zdaniem art. 15 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 zezwala Komisji na przedstawienie z urzędu uwag pisemnych w ramach postępowania zawisłego przed tym sądem.

¹⁸ W tych okolicznościach Gerechtshof te Amsterdam postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy na podstawie art. 15 ust. 3 rozporządzenia [...] nr 1/2003 Komisja jest uprawniona do przedstawienia z urzędu pisemnych uwag w postępowaniu, które dotyczy możliwości odliczenia od zysku (podlegającego opodatkowaniu) uzyskanego przez stronę zainteresowaną w 2002 r. grzywny, którą Komisja nałożyła za naruszenie [wspólnotowego] prawa konkurencji na spółkę X KG i którą ta spółka (częściowo) przerzuciła na stronę zainteresowaną?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

¹⁹ Zwracając się z tym pytaniem, sąd krajowy zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 15 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 zezwala Komisji na przedstawienie z urzędu uwag pisemnych przed sądem krajowym w ramach postępowania dotyczącego możliwości odliczenia od zysku podlegającego opodatkowaniu kwoty grzywny, którą Komisja nałożyła z powodu naruszenia art. 81 WE lub 82 WE, albo części tej kwoty.

- 20 W celu zapewnienia spójnego stosowania przepisów o ochronie konkurencji w państwach członkowskich, w rozdziale IV rozporządzenia nr 1/2003 ustanowiony został mechanizm współpracy pomiędzy Komisją, krajowymi organami ochrony konkurencji oraz sądami państw członkowskich.
- 21 Współpraca ta wpisuje się w ramy zasady ogólnej lojalnej współpracy, o której mowa w art. 10 WE, która to zasada ma zastosowanie do stosunków pomiędzy państwami członkowskimi a instytucjami wspólnotowymi. Jak stwierdził Trybunał, obowiązek lojalnej współpracy ciążyący na instytucjach wspólnotowych ma szczególne znaczenie, jeżeli współpraca dotyczy organów sądowych państw członkowskich, które mają czuwać nad stosowaniem i poszanowaniem prawa wspólnotowego w ramach krajowego porządku prawnego (zob. postanowienie z dnia 13 lipca 1990 r. w sprawie C-2/88 IMM Zwartveld i in., Rec. s. I-3365, pkt 18).
- 22 W powyższych ramach sądy krajowe z jednej strony oraz Komisja i sądy wspólnotowe z drugiej strony działają zgodnie z rolą przydzieloną im przez traktat (zob. podobnie wyrok z dnia 14 grudnia 2000 r. w sprawie C-344/98 Masterfoods i HB, Rec. s. I-11369, pkt 56).
- 23 Artykuły 11–14 rozporządzenia nr 1/2003 przewidują różne formy współpracy pomiędzy Komisją a krajowymi organami ochrony konkurencji.
- 24 Na mocy art. 15 wskazanego rozporządzenia, zatytułowanego „Współpraca z sądami krajowymi”, ustanowiono system wzajemnej wymiany informacji pomiędzy Komisją a sądami państw członkowskich, a w określonych okolicznościach przewidziano także

możliwość udziału Komisji i krajowych organów ochrony konkurencji w postępowaniu zawisłym przed sądami krajowymi.

25 Tak jak wskazano to w motywie 21 rozporządzenia nr 1/2003, mechanizm współpracy pomiędzy Komisją a sądami państw członkowskich ma zastosowanie do wszystkich sądów państw członkowskich, które stosują art. 81 WE lub 82 WE przy rozstrzyganiu sporów pomiędzy podmiotami prywatnymi jako organy działające w interesie ogółu lub jako organy odwoławcze.

26 Artykuł 15 ust. 1 rozporządzenia nr 1/2003 stanowi, po pierwsze, iż wskazane sądy mogą zwracać się do Komisji o przekazanie im informacji pozostających w jej dyspozycji lub o przedstawienie opinii dotyczących zagadnień związanych ze stosowaniem wspólnotowych przepisów o ochronie konkurencji. Po drugie, zgodnie z ust. 2 tego artykułu, państwa członkowskie przekazują Komisji kopie wszelkich wyroków na piśmie, wydanych przez sądy krajowe, w których orzeczono w przedmiocie zastosowania art. 81 WE lub 82 WE.

27 Artykuł 15 ust. 3 akapit pierwszy zdanie pierwsze i drugie wskazanego rozporządzenia zezwalają organom ochrony konkurencji państw członkowskich na przedstawianie sądom własnego państwa członkowskiego uwag pisemnych z urzędu oraz uwag ustnych za zgodą danego sądu w kwestiach dotyczących stosowania art. 81 WE lub 82 WE. Zgodnie ze zdaniem trzecim i czwartym omawianego artykułu, także Komisji zezwolono na przedstawianie sądom państw członkowskich uwag pisemnych z urzędu oraz uwag ustnych za zgodą danego sądu, ilekroć wymaga tego spójne stosowanie art. 81 WE lub 82 WE.

28 I tak, art. 15 ust. 3 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1/2003 przewiduje dwie różne formy udziału w postępowaniu, które mają odrębne zakresy zastosowania: udział

krajowych organów ochrony konkurencji w postępowaniu w przedmiocie zastosowania art. 81 WE lub 82 WE toczącym się przed sądami ich własnego państwa członkowskiego oraz udział Komisji w postępowaniu przed sądami państw członkowskich, ilekroć wymaga tego spójne stosowanie art. 81 WE lub 82 WE.

- 29 Brzmienie czterech zdań tego akapitu, a w szczególności okoliczność, iż zawarte w nim zdania drugie i czwarte są niemal całkowicie identyczne, podkreśla fakt, iż ustawodawca wspólnotowy miał zamiar oddzielić te dwie sytuacje pomimo faktu, iż ujęto je w tym samym akapicie.
- 30 W konsekwencji należy stwierdzić, iż wykładnia literalna przepisu art. 15 ust. 3 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1/2003 prowadzi do wniosku, iż uprawnienie Komisji do przedstawiania z urzędu uwag pisemnych sądom państw członkowskich obwarowane jest jednym tylko warunkiem — by wymagało tego spójne stosowanie art. 81 WE lub 82 WE. Warunek ten może zostać spełniony także w wypadku, gdy dane postępowanie nie toczy się w sprawach dotyczących stosowania art. 81 lub 82 traktatu.
- 31 Wykładni powyższej nie podważa brzmienie motywu 21 zdanie czwarte rozporządzenia nr 1/2003, zgodnie z którym należy umożliwić Komisji oraz organom ochrony konkurencji państw członkowskich przedkładanie uwag pisemnych lub ustnych przed sądami w wypadkach, gdy zwrócono się do nich o zastosowanie art. 81 WE lub 82 WE. Motyw ten po prostu ma na względzie sytuację typową i nie wyklucza innych wypadków, w których Komisja mogłaby wziąć udział w postępowaniu. Ponadto motyw rozporządzenia, choć może być pomocny przy wykładni przepisu prawa, nie stanowi takiego przepisu sam w sobie (wyroki: z dnia 13 lipca 1989 r. w sprawie 215/88 Casa Fleischhandels, Rec. s. 2789, pkt 31; z dnia 24 listopada 2005 r. w sprawie C-136/04 Deutsches Milch-Kontor, Zb.Orz. s. I-10095, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 32 Ponadto, wbrew temu, co twierdziły spółka X BV oraz rząd niderlandzki, przyjęta w pkt 30 niniejszego wyroku wykładnia art. 15 ust. 3 akapit pierwszy rozporządzenia

nr 1/2003 nie jest sprzeczna z pkt 31–35 komunikatu Komisji w sprawie współpracy pomiędzy Komisją a sądami krajowymi w celu stosowania art. 81 i 82 traktatu WE, zgodnie z którymi Komisja może przedstawiać uwagi odnośnie do zagadnień związanych ze stosowaniem art. 81 WE lub 82 WE. W istocie bowiem występujące w tym komunikacie ogólne pojęcie „zagadnień związanych ze stosowaniem [art. 81 WE lub 82 WE]” obejmuje możliwość przedkładania przez Komisję sądom krajowym uwag pisemnych w wypadkach, gdy wymaga tego spójne stosowanie art. 81 WE lub 82 WE. W żadnym wypadku treść komunikatu Komisji nie ma pierwszeństwa przed przepisem rozporządzenia.

33 Na gruncie prawa wspólnotowego ustanowiono pełny system kontroli porozumień oraz wypadków nadużywania pozycji dominującej, na który to system składa się zasadniczy zakaz zawarty w art. 81 WE i 82 WE oraz kary w wypadku jego naruszenia, oparte o przepis art. 83 WE. Przepisy tych artykułów należy traktować jako element całokształtu przepisów zakazujących praktyk naruszających konkurencję oraz sankcjonujących ten zakaz.

34 Z brzmienia art. 83 ust. 2 lit. a) WE wynika, iż grzywny i okresowe kary pieniężne, które mogą być nakładane na przedsiębiorców w ramach stosowania wspólnotowego prawa konkurencji, mają na celu „zapewnienie poszanowania zakazów ustanowionych w art. 81 ust. 1 [WE] i w art. 82 [WE]”. Celem omawianego art. 83 WE jest zatem w szczególności zapewnienie skutecznej kontroli porozumień oraz wypadków nadużywania pozycji dominującej.

35 Uprawnienie Komisji do nakładania grzywien na przedsiębiorców, którzy umyślnie lub przez niedbalstwo dopuszczają się naruszenia postanowień art. 81 ust. 1 WE lub art. 82 WE, stanowi jeden z instrumentów przyznanych Komisji w celu umożliwienia jej realizacji zadań kontrolnych, które zostały jej powierzone przez prawo wspólnotowe (zob. podobnie wyroki: z dnia 7 czerwca 1983 r. w połączonych sprawach od 100/80 do 103/80 *Musique Diffusion française* i in. przeciwko Komisji, Rec. s. 1825, pkt 105; z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawie C-76/06 P *Britannia Alloys & Chemicals* przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-4405, pkt 22).

³⁶ Oddzielenie od siebie zasady, wedle której zakazane są praktyki naruszające konkurencję, od sankcji przewidzianych w wypadku naruszenia tego zakazu prowadziłyby więc do tego, iż działania organów, których zadaniem jest czuwanie nad przestrzeganiem tego zakazu oraz karanie tego rodzaju praktyk, pozbawione byłyby skuteczności. Postanowienia art. 81 WE i 82 WE byłyby więc bezskuteczne, gdyby nie towarzyszyły im środki przymuszające, przewidziane w art. 83 ust. 2 lit. a) WE. Jak wskazał rzecznik generalny w pkt 38 swej opinii, istnieje nierozzerwalny związek pomiędzy grzywnami a stosowaniem art. 81 WE i 82 WE.

³⁷ Skuteczność kar nakładanych przez krajowe lub wspólnotowe organy ochrony konkurencji na podstawie art. 83 ust. 2 lit. a) WE stanowi więc warunek spójnego stosowania art. 81 WE i 82 WE.

³⁸ A zatem orzeczenie, jakie ma zostać wydane przez sąd rozpoznający sprawę w ramach postępowania dotyczącego przewidzianych w art. 83 ust. 2 lit. a) WE kar za praktyki naruszające konkurencję, zagrażać może skuteczności tych kar, prowadząc tym samym do niebezpieczeństwa, iż zostanie podważone spójne stosowanie art. 81 WE lub 82 WE.

³⁹ Jest oczywiste, iż w okolicznościach sprawy przed sądem krajowym wynik sporu dotyczącego możliwości częściowego odliczenia podatkowego kwoty nałożonej przez Komisję grzywny zagrażać może skuteczności kary wymierzonej przez wspólnotowy organ ochrony konkurencji. Skuteczność decyzji Komisji nakładającej grzywnę na spółkę mogłaby rzeczywiście zostać znacząco ograniczona w wypadku, gdyby ukarana spółka albo chociaż spółka z nią powiązana uprawniona była do odliczenia w całości albo w części kwoty tej grzywny od wysokości jej zysku podlegającego opodatkowaniu, ponieważ taka możliwość skutkowałaby częściowym potrąceniem obciążenia wynikającego ze wskazanej grzywny ze zobowiązaniem podatkowym, które uległoby zmniejszeniu.

- 40 Z całości powyższych rozważań wynika, iż art. 15 ust. 3 akapit pierwszy zdanie trzecie rozporządzenia nr 1/2003 należy interpretować w ten sposób, iż zezwala on Komisji na przedstawianie z urzędu uwag pisemnych sądowi państwa członkowskiego w postępowaniu dotyczącym możliwości odliczenia od zysku podlegającego opodatkowaniu kwoty grzywny nałożonej przez Komisję za naruszenie art. 81 WE lub 82 WE albo części tej kwoty.

W przedmiocie kosztów

- 41 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 15 ust. 3 akapit pierwszy zdanie trzecie rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 traktatu należy interpretować w ten sposób, iż zezwala on Komisji Wspólnot Europejskich na przedstawianie z urzędu uwag pisemnych sądowi państwa członkowskiego w postępowaniu dotyczącym możliwości odliczenia od zysku podlegającego opodatkowaniu kwoty grzywny nałożonej przez Komisję za naruszenie art. 81 WE lub 82 WE albo części tej kwoty.

Podpisy